□ حالىق گازەتىنىڭ تىلشىلەرى

تيانشاندا تىك تىنىس تاسقىندادى

ـــــ شينجياڭ ەكونوميكاسىنىڭ داموٚ قوزعاوٚشى قوٚاتى معىم، ومىرشەڭدىك كوٚشى زور

"شينجياڭ، راسىندا، جاقسى جەر، التىن كوٚزدىڭ كوركەم كورىنىسىنە كوزىڭ تويماي-دى!" سچوٚاننىڭ چىڭدوٚنىنان كەلگەن سایاحات-شى لي ليڭ القارا كوك سايرام كولىنە قاراپ توٚرىپ، اوٚز جاپپاي ماقتاي بەردى.

شينجياڭنىڭ سایاحات بازارى 2014 ـ جىلى 50 ميللیون ادام ـ رەتكە جەتپەيتىن، 2019 ـ جىلعا كەلگەندە 200 ميللیون ادام ـ رەتتەن استى. تەك بيىلدىڭ وزىندە تىڭنان 1795 سایا-حات توٚسەلحاناسى، 28 مىڭ 500 توسەك كو-بەيدى.

تيانشان الابىنىڭ كورىنىسى كوركەم، سا-یاحات بازارىنىڭ دوٚمانى شينجياڭ ەكونوميكا-سى داموٚنىنىڭ ءبىر مسالى عانا. جاڭا داوٚىردە-گى پارتيانىڭ شينجياڭدى جونگە سالوٚ جالپى جوباسى بايتاق شينجياڭدا تياناقتانىپ تامىر تارتتى، ءار وٚلت كادر ـ بوٚقاراسى ءبىر نيەتپەن ىنتىماقتاسىپ، قول وٚستاسا كوٚرەس جاساپ، جاڭا داموٚ وٚستانىمىن دايەكتىلەندىرىپ، ەكو-نوميكانىڭ جوعارى ساپالى داموٚىن ىلگەرىلەتى. ءداستوٚرلى كاسىپ سالالارىنىڭ تيىسى جاڭا-لانىپ، دارەجەسى ءوسىرىلدى، جاڭادان گوٚل-دەنگەن كاسىپ سالالارى گوٚلدەنىپ شالقي ءتوٚستى، ەكونوميكالىق قوٚرىلىم وٚزدىكسىز سا-پالىلاندى؛ جوٚگگو ـ ەوٚروپا كەزەكشى پويەز-دارى كوٚندىز ـ ءتوٚنى تولاسسىز اعلىپ، داموٚ-داعى قوزعاوٚشى قوٚات وٚزدىكسىز سىكە قوسىل-دى... تابىس سەزىمى، باقىت سەزىمى، حاوٚپ-سىزدىك سەزىمى شينجياڭداعى ءار وٚلت بوٚقارا-سىنىڭ كوٚلكى ەسكەن جوٚزدەرىندە مەن موٚن-دالايدى.

كاسىپ سالالارىنىڭ دارەجەسىن جوعارىلاتوٚدى ىلگەرىلەتىپ، نەگىزدىك قوٚرىلعىلاردى جاقسارتتى

قوٚربان توٚعمت ءشولىنىڭ يەن دالاسىندا كولىك زوٚلاپ كەلەدى، نەشە ون مەتر بيىك-تىكتەگى بوٚرعىلاوٚ سورەلەرى ءشولدىڭ ورتا-سىندا كوككە بوي سوزىپ توٚر.

"قاراماىلى موٚناي ءوٚشىن جاراتىلعان، جاس ءارى بايىرعى موٚناي الابى". شينجياڭ موٚناي الابى سەرىكتەستىگى اشوٚ سەرىكتەستە-گى پارتكومىنىڭ شوٚجيى ليوٚ وٚيدوٚڭ بىلاي دەپ ءتوٚسىندىردى: "بايىرعى" دەگەنمىز ونىڭ جاڭا جوٚڭگو قوٚرىلعاننان كەيىن بارلاپ اشىلعان توٚعىش ءرى موٚناي الابى بولعاندد-عنان؛ "جاس" دەگەنمىز وندا موٚناي الابىنىڭ شيكى موٚناي ءونىم مولشەرى 18 جىل بويى 10 ميللیون تونناداى جوعارى دەڭگەيدى ساقتاپ، ءوندىرىس قوٚاتىنىڭ كوٚشتى بولوٚنىنان.

ليوٚ وٚيدوٚڭنىڭ قاراماىلىدا قىزمەت ىستە-گەننە 30 جىلدان استى، ول موٚناي الابى دام-وٚنىنىڭ كوٚاگەرى؛ وتكەن عاسىردىڭ 80 ـ جىل-دارىندا موٚناي الابىندا قوٚدىقتاردى شارلاوٚ بوٚ-كىلدەي ادام كوٚشىنە سوٚيەنەتىن، نولدەن تومەن 40 سەلتسي گرادوٚستىق تومەن تەمپە-راتوٚرادا، تىزەدەن اساتىن قالىڭ قاردا شارلاوٚ-شىلار ءار 2 ساعات سايىن ءبىر رەت شارلاوٚ جوٚرگىزەتىن. "قازىر بوٚكىلدەي زەردەلىلەنىپ كەتتى، ەكرانعا قاراپ وتىرساڭ بولعانى، قوٚدىق بوٚرعىلاوٚ قىسىمى سياقتى ساندى شامالار كوزگە ايپاراداي كورىنىپ توٚرادى!"، ـ دەدى ليوٚ وٚيدوٚڭ قوٚبىرداعى جىپىرلاعان وتـ-كىزگىش اسپاپتاردى نوٚسقاي تانىستىرىپ.

شينجياڭدا كاسىپ سالالارىنىڭ دارەجە-سىن جوعارىلاتوٚ قوزعاوٚشى قوٚاتى وسى زەردە-لى موٚناي الابى سەكىلدى تولاسسىز جوڭكە-لىپ، وٚزدىكسىز كوٚشەيدى. 2014 ـ جىلدان بەرى بوٚكىل رايوندا وڭىرلىك ءوندىرىس جالپى قوٚنى جىلىنا ورتا ەسەپپەن 7.7% ارتىپ، 2019 ـ جىلى ءبىر تريللیون 359 ميلليارد 700 ميللیون يوٚانعا جەتتى؛ بيىل 1 ـ ايدان 7 ـ ايعا دەيىن بوٚكىل رايوننىڭ كولەمىندە جوعارى ونەركاسىپ كاسىپورىندارىنىڭ ارتوٚ قوٚنى سايكەس مەزگىلدەگىدەن 5.8% ارتىپ، ارتوٚ قارقىنى ورتاشا، جوعارى قارقىنمەن ارتوٚ ارالە-عىن ساقتاپ، بىلتىرعى سول توٚستاعىدان 1.4 پايىز جوعارىلادى.

ەسىك اشوٚدى كەڭەيتوٚ ـــ ەكونوميكانىڭ جوعارى ساپالى داموٚندا، ءسوزسىز، باساتىن جول. بيىل الدىڭعى 8 ايدا شينجياڭ تەمىر جولى الاتاوٚ ساعاسى، قورعاس سىندى ەكى شەكارا وتكەلى ارقىلى شەكارادان كىرىپ ـ شىققان جوٚگگو ـ ەوٚروپا كەزەكشى پويەزدارد-نىڭ سانى كوبەيىپ، وتكىزىلگەن زات مولشە-رى 14 ميللیون 100 مىڭ تونناداى اسىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن كورنەكتى ارتتى. جوٚگگو ـ ەوٚروپا كەزەكشى پويەزدارى كوٚندىز ـ ءتوٚنى تولاسسىز اعلىپ، ورتا ازيا، ەوٚروپا ساوٚداسىن تىعىز بايلانىستىرىپ توٚرعان دانە-كەرگە اينالدى.

بيىل 7 ـ ايدىڭ 21 ـ كوٚنى ساعات 20دا 2003 ـ رەتكى جوٚگگو ـ ەوٚروپا كەزەكشى پو-يەزى الاتاوٚ ساعاسى بەكەتىنەن شىعىپ، پولشا مالاسەوٚيسزەگە قاراي اتاندى. بوٚل الاتاوٚ سا-عاسى شەكارا وتكەلى ارقىلى شەكارادان كىرىپ ـ شىققان جوٚگگو ـ ەوٚروپا كەزەكشى پويەزدارد-نىڭ 14 مىڭنان اسقاندىعىنان دەرەك بەرەدى. "كەدەننەن ءوتوٚ تاوٚلىك بويى بوگەلمەيدى، 365 كوٚن بويى توقتامايدى"، ـ دەدى الاتاوٚ ساعاسى كەدەننىڭ باستىعى ژاڭ چوٚانجيە، كە-دەننەن شىعاتىن كەزەكشى پويەز ەڭ تەز بولـ-عاندا 20 مينوٚت ىشىندە كەدەننەن وتكىزوٚ ـ تەكسەرىلىپ راسمياتتارىن بىتىرە الادى. قازىر الاتاوٚ ساعاسىندا جوٚگگو ـ ەوٚروپا كەزەكشى پويەزىنىڭ كوٚندىك قاتناوٚى ورتا ەسەپپەن 15 بولىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 50% ارتىپ، بوٚكىل ەلدە پويەز ءوتوٚ سانى ەڭ كوپ وتـ-كەلگە اينالدى.

پارتيا 18 ـ قوٚرىلتايىنان بەرى، شينجياڭ نەگىزدىك قوٚرىلعىلارداعى ولقىلىقتاردى كوٚش سالا تولىقتاپ، كاسىپ سالالارىنىڭ داموٚ نەگـ-زىن بەكەمدەدى. وٚزدىكسىز جاقسارعان نەگىز-دىك قوٚرىلعىلار ادامدارىنىڭ، زاتتىڭ، قارجىنىڭ اينالىمىن الا كەلدى. بيىل شينجياڭدا جاڭادان تىركەوٚگە الدىرعان بازار توٚلعاسىنىڭ سانى ور-نىقتى جوعارىلاپ، 6 ـ ايدىڭ سوڭىنا دەيىن ءتوٚرلى بازار توٚلعاسى (بيڭتوٚاندى قامتيدى) جالپى ءبىر ميللیون 977 مىڭ بولىپ، بىلتىرعى سول توٚستاعىمەن سالىستىرعاندا 12.8% ارتتى.

"مەيزدىڭ باعاسى جاريا، اشىق، ساتىپ الوٚشى ساوٚداگەردىڭ باعا تالاسوٚىنىڭ قاجەتى جوق!". شينجياڭ گويە ءپشان اوٚدل شارۋاشـ-لىق ونىمدەرى ساوٚدا ورتالعىندا ءپشان اوٚدا-نى ءاسلىحاندوٚ قىستاعىنىڭ توٚرعىنى ابدوٚراح-مان ابدوٚيىم وٚلكەن ساندى مالىمەت كورنەوٚ توٚعىرىندا تولاسسىز كورىنىپ توٚرعان ساندى مالىمەتتەردى نوٚسقاي تانىستىرىپ: "سەلبەس-تىك كوۋپەراتيوٚى ساتىپ العان مەيزدىڭ ءبا-رى وسىندا اكەلىنىپ ساتىلادى، بيىل 150 نەشە تونناسىن ساتىپ بولدىق"، ـ دەدى.

ساوٚدا ورتالعىندا مەيز ساوٚداسى ەسەبىن جابوٚ، قامبادا ساقتاوٚ، زات اينالىمى، قامداوٚ تىزبەگى، فينانس، اوٚدل شارۋاشىلىق ونىمدە-رىن مانەرلەوٚ سياقتى قىزمەت وتەوٚلەر شوعىر-لى ءبىر توٚلعالاندىرىلعان. باستاپقى سارالاوٚدان وتكەن مەيز ولشەمدەنگەن ءوندىرىس سەحنا جەتكىزىلىپ، تازالانىپ، سوٚرىپتالىپ، قوراپتا-لىپ، قامباعا ەنگىزىلىپ، سودان ارى بوٚكىل ەلگە ساتىلادى. "ىندەتتىڭ الدىن الوٚ ـ تىزگىن-دەوٚ مەزگىلىندە ورتالىق جوٚزدەسپەي ءتوٚيە-لىسوٚ، مەزگىل ارالاتىپ ساتوٚ جانە بىركەلكى قامداوٚ ارقىلى سەلبەستىك كوۋپەراتيوٚتەرىنىڭ قىين وتكەلدەن وتوٚىنە كومەكتەستى"، ـ دەدى ابدوٚراحمان. قازىر ورتالىق جينى 7200 تونىا-دان استام مەيز ساتىپ، ساتوٚ سوماسى 79 ميللیون يوٚانعا استى.

داموٚ جولىن دوٚرىس تاوٚىپ، قالتاسىن بارعان سايىن قامپيتتى

حوتان ايماعى كەريا اوٚدانى لانگان اوٚىلى وٚجىملىك ارتقى قىستاعىنداعى بايوٚ باستاماشـ-سى ءانوٚار ءماتىمىنىڭ وٚيىندە اوٚلاداعى جاڭعاق اعاشى جايقالا وسكەن، اعاش سایاسىنـ-دا ءبىر توپ اق قاز شوٚرقىراپ ءجوٚر.

"تەك قاز جوٚمىرتقاسى مەن قاز ساتوٚدان بىلتىر تاپقان تازا كىرىسىم 40 مىڭ يوٚان بولدى، جىل سوڭىندا تاعى جارناعا كىرگەن 20 وتباسىندا-عى توٚرعىندارعا پايدا بولەمىن، 3 كەدەي وتباسىن جوٚمىستاندىرىپ وتىرمىن". ءانوٚاردىڭ قوٚانىشى قوينىنا سيماي توٚر، "اعاش اراسىندا باعمىشىلىق-پەن شوٚعىلدانوٚ جاڭعاق اعاشىنىڭ ءتىپتى دە جاقسى وسوٚىنە پايدالى بولدى".

كاسىپ سالاسى ارقىلى كەدەيلەردى سوٚـ-يەمەلدەوٚ كەدەيلىكتەن ورنىقتى ارىلتوٚداعى ءتوٚبىرلى شارا. كەدەي بوٚقارانىڭ كىرىسىن وٚز-دىكسىز ورنىقتى ارتتىروٚنا شىنايى كەپىلدىك ەتوٚ ءوٚشىن، بىلتىر كەريا اوٚدانى تىرەكتى كاسـ-پورىندار ەنگىزىپ، "كاسىپورىن + سەلبەستىك كوۋپەراتيوٚى + كەدەي وتباسى + شارۋا وتبا-سى" وٚلگىسىن قولدانىپ، باعمىشىلىقتان ەت تا-عامدار وڭدەوٚگە دەيىنگى كاسىپ تىزبەگىن قا-لىپتاستىرىپ، قاز شارۋاشىلىعىن كوٚش سالا دا-مىتتى. كەلەسى قادامدا جىنتىكتەي مانەرلەوٚ، سوندای ـ اق ايگىلى مارکا جاراتوٚ ارقىلى قاز ونىمدەرىنىڭ انىعوٚرلىم جوعارى قوسىمشا قوٚنىن جاراتپاقشى.

شينجياڭنىڭ جەر ـ جەرىندە "جاڭا اقشا قاپشىعى" بولىپ قانا قالماستان، ءداستوٚرلى شەبەرلىكتەر دە كەدەيلىكتەن ارىلوٚدىڭ "حيكـ-مەتتى قوٚرالىنا" اينالدى. كىشكەنتاي نان ـ توٚـ-قاشتار وٚلكەن كاسىپ سالاسىنا اينالدى، سوڭعى جىلدارى نان كاسىپ سالاسى تيانشان الابىندا تەز دامىپ، بارلىق جەردە شالقي ءتوٚسـ-تى... 2019 ـ جىلدىڭ سوڭىنا دەيىن تەوٚتاس رايونىمىزدا 50 مىڭنان استام وتباسى نان جابوٚ ارقىلى كەدەيلىكتەن ارىلىپ، بايوٚ جولىنا ءتوٚستى.

"ءبىر جىلدان استام وٚاقىت ىستەدىم، ايلىق ەڭبەكاقىم 4200 يوٚان". وٚن يلەوٚ، قامىر-دى ءوٚزوٚ، نان ـ توقاش جاساوٚ... بىلتىر شينجياڭ قاشقار ايماعى ءپايزاوٚات اوٚدانى بارىن قالاشىعى ياكەن كىچىگى قىستاعىنداعى كەدەي وتباسى ياكەن ەوۋپوٚرجان قاسىم "ەڭسە كوتەرەوٚ شايقا-سىن" جوٚرگىزىپ، نان جابوٚ ونەرىنە سوٚيەنوٚ ارقىلى كەدەيلىك قالپاعىن الىپ تاستادى.

"كەرىش تونارلار، شاعىن ناوٚايحانالار رەتتەلىپ، ءبىرىڭعايلاندىرىلىپ شوعىرلانعان ءوندىرىس سەحتارىنا اينالىپ، اناعوٚرلىم تازا، اقاوٚسىز بولدى، ءونىم ساپاسىن دا اناعوٚرلىم مەڭگەرەوٚگە بولاتىن بولدى". ءپايزاوٚات اوٚدانـ-نىڭ ورىنباسار اكىمى پاڭ شوٚەچين بىلاي دەپ تانىستىردى: قوٚرىلىس اوٚماعى 30 مىڭ شارشى مەترلىك نان مادەنيەتى كاسىپ باقشا-سىندا ىرىمشىك نان، راوٚشان گوٚلى سىرنەسى نانى سياقتى 120 توٚردەن استام نان جابىلادى، كوٚندىك ورتاشا ءوندىرىس قابىلەتى 500 مىڭ نانعا، كوٚندىك ساتىلىم مولشەرى 300 مىڭ نانعا جەتتى، كاسىپ سالاسى باقشاسىندا 1200 ادام جوٚمىستاندى، موٚنىڭ ىشىندە كەدەي وتبا-سىلارىنان 696 ادام بار.

قول تەلەفون جاڭا ەگىس قوٚرال ـ جاب-دىعىنا، تىكە تاراتوٚ جاڭا ەگىس جوٚمىسىنا اينال-دى. شينجياڭنىڭ جەر ـ جەرىندە كوپتەگەن ەڭسىنشى ـ مالشىلار ەلەكتروندى ساوٚدانىڭ، تىكە تاراتوٚدا زات تانىستىروٚدىڭ جاردەمىمەن ەرەكشە اوٚىل شارۋاشىلىق ونىمدەرىن ءتىپتى دە شالعاي جەرلەرگە ساتتى، كەدەيلەردى سوٚيە-مەلدەوٚ ونىمدەرى ساتىلمىنىڭ جاڭا ارناسىن تاپتى.

"توٚرپاننىڭ ءجوٚزىمىن، قوٚملدىڭ قاوٚد-نىن، كورلانىڭ المورتىن جوٚرتتىڭ ءبارى القاي-دى..." قول تەلەفون ەكرانى الدىندا "95 ـ جىلدارداڭ توٚلەگى"، شارۋاشىلىق قوٚرۋشى جاس ءابيدوللا ءومار تىكە تاراتوٚ بولىگىندەگى كورەرمەندەرگە ءوز ءوٚيىنىڭ قاوٚىن ـ قاربـ-زىن وٚعىنقتى ءتىل، وبرازدى بەينەمەن ساوٚدا-لادى. توٚرپان قالاسى گاوٚچاڭ رايونى ءجوٚزىم قالاشىعىندا ءابيدوللانىڭ كوپ ـ كورىم اتاعى بار، كەلتە بەينە ەكران توٚعىرىنىڭ جان كوٚيەرى 100 مىڭنان اساتىن ول توڭىرەكتەگى ەگىنشى ـ مالشىلارعا جاردەمدەسپ ينتەرنەت جەلىسىندە قاوٚىن ـ قاربىزدارىن ساتىسپ جىبەرەدى.

"ويداعداي باعىپ ـ باپتاپ قالماستان، كوڭىلدەگىدەي ساتوٚ دا كەرەك". ءابيدوللا: كوپتەگەن ادامدار شينجياڭنىڭ جەمىس ـ جيدە-گىنىڭ جاقسى ەكەنىن بىلەدى، ءبىراق كوپ ساندىسى ءجوٚزىم باقتارىن كورمەگەن، مەيىز-دى جاساوٚ ءادىسىن دە بىلە بەرمەيدى، ـ دەيدى.

كوزبەن كورگەنىڭ شىندىق! تىكە تاراتوٚ ايپاراتى كوزىن ءجوٚزىم باقتارىنا توٚرالاعاندا، توٚتىنوٚشىلاردىڭ تاپسىرىس بەرەوٚ مولشەرى دە بىلەسە جوعارىلاپ شىعا كەلەدى. قازىر ءابيدو-للا ىستەيتىن وٚوباي ەلەكترونىدى ساوٚدا ىستە-رى شەكتى سەرىكتەستىگىندە 10 نەشە قىزمەت-كەر بار، كاسىپتىك تىكە تاراتوٚشىدان التاوٚ بار. "بيىلعى تيجارات سوماسى نسانامىز 15 ميللیون يوٚان!"، ـ دەدى ءابيدوللا، ـ نسانانى ورىنداوٚ-عا سەنىمىمىز تولىق، ءتىپتى دە كوپ اوٚىلداس-تاردى كىرىستەرىن ارتتىرىپ، اوٚقاتتانوٚعا باستايمىز!

تىنىش ءومىر، شات ـ شادىمان تىرشىلىك، توٚرمىس بارعان سايىن دوٚماندانا ءتوٚستى

وشاقتا توٚرعان شاوٚگىمەن بوٚ بوٚرقىراپ، ءوٚي ءىشىن اق شايدىڭ جاعىمدى ءيىسى كەرنەپ توٚر. ورازحان ءابدىراحمان ورنىنان توٚرىپ، اس وٚينە بارىپ، شاوٚگىمدى الىپ اق فارفور شىنىسىنا شاي قوٚيدى، كىشى وٚلى ىرگە-لەس بولمەدە تاپسىرما ورىنداپ وتىر.

ال 2016 ـ جىلى 7 ـ ايدان بوٚرىن ونىڭ وٚيىندەگى 8 ادام شينجياڭ التاي ايماعى شىڭگىل اوٚدانىنداعى ءبىر 60 نەشە شارشى مەتر كەلەتىن توپىراق وٚيدە قىسلىپ وتىرىپ، مال باعوٚمەن كوٚن وتكىزەتىن. "قار مەن جاڭبىردا قامساوٚ بولماي، بوٚران ازناپ توٚرۋشى ەدى". قونىس جاڭالاپ كەدەيلەردى سوٚيەمەلدەوٚ ورازحانعا ءوٚمىت الا كەلدى. 850دەن استام وتباسى، 3300دەن استام ەگىنشى ـ مالشى شوعىرلى ورنالاستىروٚ توٚيىننە ورنالاس-تى، ول جولى بولىپ حىپىڭ الەوٚمەتتىك اوٚماعـ-نا كوشىپ كىردى.

"كوشىپ شعوٚ" تەك ءبىرىنشى قادام، ەندىـ-گى جەردە "ورنىعىپ وتىرۋ دا"، "اوٚقاتتانوٚ دا" كەرەك. كوشكەن بوٚقارانى جوٚتاعان جوٚرتتان قوٚتىلدىرىپ، توٚرمىس شارت ـ جاعدايلارىن جاقسارتوٚعا كومەكتەسوٚمەن بىرگە، جەرگىلىكـ-تى ورىن كاسىپورىندارىدى ىرگە تەبوٚگە بەلسەنـ-دىلىكپەن باوٚراپ، قىستاق توٚرعىندارىن جاقىن ماڭدا، سول جەردىڭ وزىندە جوٚمىستانوٚعا شا-بىتتاندىردى. ورازحان قالاشقتاعى بالاباقشادا ماپەلەوٚشى بولدى، جولداسى جاقىن ماڭنان جوٚمىس ىستەدى، بوٚعان جەردى وتكەرمەلەوٚ اقىسىن قوسقاندا، ءبىر وٚيدەگىلەردىڭ ءبىر جىلدىق كىرىسى 66 مىڭ يوٚاننان استى.

داموٚ حالىق ءوٚشىن، داموٚ حالىققا سوٚيەنە-دى، داموٚ تابىستارىنان حالىق ورتاق يگىلىكتە-نەدى. 2014 ـ جىلدان 2019 ـ جىلعا دەيىن شينجياڭ قالا ـ قالاشقتاردا قامتاماسىزداندىروٚ سياساتى بەيقوٚت ءوٚي ينجەنەرياسىن اتقارىپ، 675 مىڭ 600 ارحيوٚ توٚرعىزىلىپ، كارتچكالاۋـ-دىرىلعان كەدەي وتباسىلارىنىڭ توٚرارجاي حا-وٚپسىزدىگى ماسەلەسىن شەشىپ، اوٚدل ـ قىسـ-تاقتارداعى كەدەي حالقتىڭ حاوٚپتى وٚيدە توٚرۋ تاريحىن ياقتاتتى.

بوٚراتالا موڭعوٚل اوٚتونوميالى وبلىسىنىڭ جىڭ اوٚدانى تولى قالاشعى وٚلانداناعاي قىسـ-تاعىنا بارا قالساڭز، رەتتى وٚيلەر، ءتوٚپ ـ ءتوٚزوٚ جولدار كوزىڭزگە توٚسەدى. قوٚمدى شولمەن ىرگەلەس جاتقانىمەن 850 موٚلىق ىقتا-سىن ورمانى قوٚمدى توسپ توٚر، قىستاق ومىرشەڭدىك كوٚشكە تولى، الاڭعا ءتوٚرلى دەنە شىنىقتىرۋ اسپاپتارى ورناتىلعان، قىستاق توٚرعىندارى سەيىل ـ سەرۋەن قوٚرىپ، بالالار اسىر سالىپ وينايپ ءجوٚر... ال قازىر بوٚل جەردىڭ بوٚرىنعى وٚيلەرى قوٚلاپ، جولدارى لاي ـ باتپاق بولىپ جاتاتىن بەينەسىن كوز الـ-دىڭىزعا دا كەلتىرە المايسىز.

2017 ـ جىلى 8 ـ ايدىڭ 9 ـ كوٚنى جىلىڭ اوٚداننىدا جەر سىلكىندى، سىلكىنىس سەنترى بولعان وٚلانداناعاي قىستاعى اوٚىر زيانعا وٚشـ-رادى. "جەر سىلكىنگەننەن كەيىن، كادر ـ بوٚـ-قارا ەل بىرلىگىنەن بەرىك قامال توٚرعىزىپ، 80 كوٚنگە جەتپەيتىن وٚاقىت ىشىندە 210 وتباسـ-نىڭ 16 مىڭ 800 شارشى مەتر كەلەتىن اپاتتان كەيىن قايتا قوٚرۋ، ءوٚي ساوٚ قىزمەتىن ورنـ-داپ بولدى"، ـ دەدى قىستاقتىڭ ءبىرىنشى شوٚجيى باتىردورجى.

قىستاق توٚرعىنى جي. نادىمان وسىلار-دىڭ بىرەوٚى بولاتىن. ونىڭ جاڭا اوٚلاسىنا كىرگەنىمىزدە الدىڭعى اوٚلاعا كوكونىس، ءجوٚـ-زىم، ارتقى اوٚلاعا جەمىس اعاشىن ەگىپتى، 3 جاتىن بولمەسى، ءبىر قوناق بولمەسى، ءبىر تاماق بولمەسى بار جاڭا وٚيدە سوٚمەن شايىلا-تىن دارەتحانا، سوٚ ىستىقش سياقتى قوٚرىلعىلا-رى تولىق ەكەن. "بەيقوٚت وٚيگە كوشىپ كىردىك، ەندى قايراتتانا جوٚمىس ىستەوٚىمىز كەرەك"، ـ دەدى جي. نادىمان. ونىڭ وتباسى 50 نەشە موٚ جەرگە ماقتا ەگىپ، 50 نەشە مىڭ يوٚاننان استام تازا كىرىس كىرگىزىپتى، تاعى باعىپ وتىرعان 30 قويى بار، ودان 15 مىڭ يوٚان كىرىس كىرگىزە الادى.

بيڭتوٚان 3 ـ شىسى توٚمىسق قالاسى 51 ـ توٚان 6 ـ لياننىڭ قىزمەتكەرى ءىلياس ابىلەت بالاسىن بالاباقشاعا اپارىپ قويعاننان كەيىن، ەكى كورشىسىن قوناق بولمەسىنە باستادى، ءبىر بايپاق تىگوٚ جابدىعى تامعا تاياوٚ قويىلىپـ-تى. جابدىقتى قالانىڭ ونەركاسىپ باقشاسىندا-عى ءبىر بايپاق تىگوٚ كاسىپورنى تەگىن بەرگەن، كاسىپورىن شالا وڭدەلگەن بوٚيمىدار-دى وٚينە اپارىپ بەرەدى، ولار وٚيىندە ەڭبەك ىستەپ، ەسكىتەن شىقپاي ـ اق اقشا تابا الادى.

شات ـ شادىمان تىرشىلىك بولعاندا عانا تىنىش ءومىر بولادى. ءىلياستىڭ ءوٚيى وسى لياننىڭ شوعىرلى اوٚماقتى ورنالاستىروٚ اوٚماعىنـ-دا، رەتتى دە ءبىرىڭعاي جولدىڭ ەكى جاعا-سىنا ورنالاسقان 49 وتباسىنىڭ بارىندە اوٚلا بار، ەسكىتەرىنىڭ الدىندا شاعىن كوكونىس باقشاسى دا بار ەكەن. جەرگىلىكتى ورىننىڭ ساياساتىنىڭ قولداوٚىنان پايدالانىپ، ول قوناق بولمەسىن وتباسىلىق شەبەرحاناعا اينالدىردى. "جايلى توٚرىپ جاتىرمىز، ەڭ ماڭىزدىسى، اقشا تابوٚ ورايىنىڭ بولعاندىعىندا، ءبىر ماشينا 3 ادامدى جوٚمىستاندىرادى".

بيڭتوٚان 14 ـ شىسى گوٚما ەگىس الاڭىنىڭ ءانجوٚر ەگىمشىلگى بازاسىندا بوٚتاق باسىندا سامسىعان ءانجوٚر جەمىستەرى بازارعا شىعارىلوٚ الدىندا توٚر. جىلجاي ىشىندە كەدەي شارۋا حايىرگوٚل مامەت پەن جوٚمىستاسارى قاربالاس ءجوٚر. ول قوراپتاوٚ گرۋپپاسىنىڭ موٚـ-شەسى، اي سايىن 2500 يوٚاننان استام كىرىسى بار. "تەك دەڭگەيىمىزدى وٚزدىكسىز جوعارد-لاتقاندا عانا، كىرىسىمىز ورنىقتى بولادى، توٚر-مىسىمىز بارعان سايىن جاقسارادى!"، ـ دەدى حايىرگوٚل، كەلەسى قادامدا ول تەحنيكتەردەن جەمىس اعاشىن ەگوٚدى، باعىپ ـ باپتاوٚدى وٚيـ-رەنىپ، تەحنيكالىق تىرەكتىگە اينالوٚدى كوزدەپ وتىر.

(حالىق گازەتىنىڭ تىلشىلەرى چاڭ چين، لي يانان، ياڭ شوٚي، چىڭ لوٚڭ، ارداق) («حالىق گازەتىنىڭ» 9 ـ ايدىڭ 22 ـ كوٚنگى سانىندا باسىلعان)